

провадили. Він в дорозі втік, тай знов до Петербурга. Тоді уже його скували тай засадили в тюрму, а потім вислали під наглядом поліції—бо знаєте він мужиків проти начальства бунтує; мужики хіба не можуть тихо, смирно собі з голоду вмерти — все начальство турбують.

Богато в мене балачок було з Степаном про нашу гірку долю, та наше жите нещасне. Про одну таку бесіду з ним, здається, по вік не забуду. Про неї то я хочу вам тепер розказати.

Зайшли ми раз з дядьком Степаном в трактієрню село наше велике, на трактовій дорозі і в ній трактієрня є. В той день мороз був добрий, а ми до волости ходили, верстов з вісім. Померзли, зайшли до трактієрні загріти ся ну і випити по чарці.

— А не кепсько би — кажу я до Степана, — з морозу та й ще по одній чарці перепустити.

— Не кепсько — каже Степан — та тільки скрізь нам прательство з дворянами та купцями поперек горла стає.

Та при чім тут дворяни і купці? Свої грошики коли маєш пий!

А коли нема?

— То бо то воно і є, що в кишені їх не густо. А от, як би не купці, та не дворяни і не цар, то кождий з нас за ті гроші і сам би по чарці випив, та щеї зо трох почастував!

Та буде Степане, хтож в нас чарку видре, наколи ми за ню свої гроші заплатимо?

— Заплатимо? . . . А чим заплатимо? Розміркуй ти, милий чоловіче, от є у тебе приміром 8 копійок, то ти по правді повинен купити за них 4 чарки. А ось тобі за них всього одну дають. І виходить, що з таких чарки в тебе з під носа вхопили. . . Значить, як тільки ти собі очищеної в рот хап, — то в ту хвилюку коло тебе три такі чарочки цар, чиновники та дворянчики всякі, також за твої грошики — хап!

Очарував він мене сими словами. — «Алеж чому то так?» — питаю. Та таким робом і цар і чиновники і дворяни мусілиб бути все пияні. . . Хіба шутка з кождим чоловіком по три чарочки пити? А людей же не мало в Росії кождий день пють.

— В тім то шутка, що они значить, горілки не пють, а ли-